

Ш а б а ц

Локални акциони план за унапређење положаја
старијих у локалној заједници
за 2026. и 2027. годину

Шабач, април 2026

Садржај

УВОД	3
РЕФЕРЕНТНИ СТРАТЕШКИ ДОКУМЕНТИ.....	5
ПРЕГЛЕД И АНАЛИЗА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА	5
ИД КАРТА СОЦИЈАЛНИХ УСЛУГА ГРАДА ШАПЦА.....	9
ПРЕПОРУКЕ ИЗ ИЗВЕШТАЈА О РОДНОЈ АНАЛИЗИ.....	10
ЦИЉ ЛОКАЛНОГ АКЦИОНОГ ПЛАНА ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ ПОЛОЖАЈА СТАРИЈИХ У ЛОКАЛНОЈ ЗАЈЕДНИЦИ	11
ПРИНЦИПИ ЛАПС-а.....	13
ПЛАНИРАНЕ АКТИВНОСТИ ЛАПС-а ЗА ПЕРИОД 2026–2027. ГОДИНЕ.....	14
ПЛАН КОМУНИКАЦИЈЕ 2026-2027.....	15
САВЕТ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ ПОЛОЖАЈА СТАРИЈИХ У ЛОКАЛНОЈ ЗАЈЕДНИЦИ.....	16
ЗАКЉУЧАК.....	17

УВОД

Локални акциони план за унапређење положаја старијих у локалној заједници (у даљем тексту ЛАПС) је стратешки документ Града Шапца у склопу којег су одређени приоритети, циљеви и активности у области унапређења положаја старијих особа са подручја Града Шапца у периоду 2026-2027.г. године. Први Локални акциони план за унапређење положаја старијих за период 2024-2025 г. креиран је примарно на основу истраживања у фокус групама и анализе положаја старијих на основу става формиране радне групе представника релевантних институција и организација као и појединаца у оквиру пројекта AGE+ као и извештаја о родној анализи које је реализовао AGE+ пројекат током 2023. године. Локални акциони план за унапређење положаја старијих за период 2026-2027 г. наслања се на претходни и узима у обзир резултате постигнуте током претходне две године. Основна сврха ЛАП-а за особе старије животне доби као стратешког документа је да постави и дефинише правце деловања Града Шапца и релевантних носилаца активности у области унапређења положаја старих особа и дефинише очекиване резултате као и индикаторе и механизме за евалуацију реализованих активности током трогодишњег периода, што ће допринети побољшању положаја старијих суграђана и квалитета живота на подручју Града Шапца. ЛАПС-ом се предвиђа на који начин ће локална самоуправа у сарадњи са релевантним актерима улагати труд за стварање окружења које подстиче позитиван приступ старењу и здравији живот особа старије животне доби.

Иницирањем, израдом и усвајањем ЛАП-а за унапређење положаја старијих на локалном нивоу, локална заједница показује спремност да ради на стварању окружења прилагођених потребама старијих људи. Наведени ЛАПС је први локални стратешки документ коме су у фокусу особе старије животне доби и представља инструмент за остваривање њихових права и унапређење положаја старијих на подручју Града Шапца. Град Шабац се одлуком о учествовању на пројекту AGE +¹, 2023. године, определио и за израду Локалног акционог плана у циљу израде документа који ће допринети побољшању положаја старијих особа на локалном нивоу, а заједницу усмерити у правцу задовољавања критеријума Светске здравствене организације за заједнице прилагођене особама старије животне доби.

---

¹ AGE+ пројекат финансира се средствима Austrian Development Cooperation и организације Volkshilfe Solidaritat, а у граду Шапцу проводи га Tara International Consulting из Новог Сада

Чланови радне групе:

1. Немања Пајић, Скупштина града Шапца
2. Јелена Милошевић, чланица Градског већа града Шапца задужен за социјална питања
3. Сретен Радовановић, најстарији одборник у актуелном сазиву Скупштине града Шапца
4. Јелена Којић, представница Удружења пензионера града Шапца
5. Мирослава Савковић, представница Удружења инвалида рада и инвалидских пензионера града Шапца
6. Марија Марковић, представница Геронтолошког центра Шабац
7. Биљана Мркоњић, представница Центра за социјални рад Шабац
8. Новка Марковић, представница удружења грађана који се бави проблемима старијих особа на руралном подручју
9. Ивана Мићовић, Скупштина града Шапца
10. Марко Пановић, Центар за стручно усавршавање Шабац
11. Драгана Симеуновић, Дом здравља „Др. Драга Љочић“ Шабац
12. Лука Лазаревић, Црвени крст Шабац
13. Маријана Живановић, Тренинг центар Шабац
14. Бранко Филиповић, Центар за стручно усавршавање Шабац
15. Којић Душан, Центар за стручно усавршавање Шабац
16. Андрија Пантелић, представник Градског удружења пензионера Шабац
17. Љиљана Милошевић, Удружење жена „Љиљан“ Шабац
18. Роксанда Мијалковић, Клуб удружења пензионера
19. Момчило Ивановић, Клуб пензионера унутрашњих послова Шабац
20. Зорица Ивановић, УГ Креативна индустрија „КИША“ Шабац
21. Ранко Ђурашковић, Градско удружење пензионера Шабац
22. Александра Димиријевић, Геронтолошки центар Шабац
23. Радмила Аврамовић, CARITAS Шабац
24. Живка Глигорић, Градско удружење пензионера Шабац
25. Живанка Гмитрић, Градско удружење пензионера Шабац
26. Јаков Живановић, пензионер
27. Соња Ђерић, Дом здравља „Др. Драга Љочић“ Шабац
28. Сања Иванковић, Центар за социјални рад Шабац
29. Миленко Божић, пензионер
30. Кесеровић Верица, пензионер
31. Љубивоје Марковић, пензионер
32. Живорад Петковић, СУБНОР
33. Јовица Максимовић, СУБНОР
34. Живковић Владимир, СУБНОР

1. РЕФЕРЕНТНИ СТАРТЕШКИ ДОКУМЕНТИ

Локални акциони план за унапређење положаја старијих у локалној заједници Града Шапца превасходно се заснива на Стратегији активног и здравог старења у Републици Србији за период 2024–2030. године („Службени гласник РС”, број 84 од 5. октобра 2023), која представља основни национални оквир за креирање политика у овој области. У складу са наведеном стратегијом, ЛАПС се ослања на релевантне стратешке документе Републике Србије који уређују кључне аспекте живота старијих особа – развој услуга у заједници (Стратегија деинституционализације 2022–2026), јавно здравље (Стратегија јавног здравља 2018–2026), социјалну инклузију и равноправност (Стратегија унапређења положаја особа са инвалидитетом 2020–2024, Стратегија родне равноправности 2021–2030), као и развој људских ресурса кроз образовање, запошљавање и дигиталне вештине (Стратегија образовања до 2030, Стратегија запошљавања 2021–2026, Стратегија дигиталних вештина 2020–2024). Посебан значај имају и документи који се односе на развој цивилног друштва, заштиту од насиља и унапређење менталног здравља.

Законодавни оквир Републике Србије обезбеђује правни основ за заштиту права старијих и њихово активно учешће у друштву. Кључни закони – Закон о пензијском и инвалидском осигурању, Закон о раду, Закон о социјалној заштити, као и прописи из области здравства и забране дискриминације – регулишу социјалну сигурност, доступност услуга, здравствену заштиту, радно ангажовање и равноправност старијих особа.

ЛАПС је усклађен и са међународним документима који дефинишу савремене приступе старењу, као што су Мадридски акциони план о старењу (МИПАА), УН Декада здравог старења 2021–2030, смернице Светске здравствене организације за заједнице прилагођене старењу, Даблинска декларација, Европски стуб социјалних права и Агенда 2030 за одрживи развој. Ови документи наглашавају значај активног и здравог старења, социјалне укључености, међугенерациске солидарности и смањења сиромаштва старијих.

На локалном нивоу, ЛАПС се заснива на Стратегији развоја урбаног подручја града Шапца 2024–2034, релевантним подацима институција, резултатима истраживања о положају старијих (2023), препорукама радне групе, анализи анкете „ШАБАЦ-Упитник за градове и заједнице прилагођение старосној доби (АФЦЦQ)” из 2025 и извештају о родној анализи у оквиру AGE+ програма.

Овако постављен оквир омогућава системско и интегрисано деловање у циљу унапређења квалитета живота старијих особа, уз усклађеност са националним приоритетима и међународним стандардима.

2. ПРЕГЛЕД И АНАЛИЗА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА

Општи демографски подаци

Према подацима Републичког завода за статистику, на основу последњих ажурираних статистичких података ², Република Србија има 6.586.476 становника, од чега је 48,64% мушкараца и 51,36% жена. Просечна старост становништва је 43,8 година, при чему су жене у просеку старије (45,2 године) од мушкараца (42,4 године).

У регионалном погледу, регион Шумадије и Западне Србије има 1.796.123 становника, са просечном старошћу од 44,3 године.

Демографски трендови указују на националном нивоу на наставак и интензивирање депопулације, што је последица негативног природног прираштаја и негативног миграционог салда. Негативан природни прираштај присутан је више од три деценије (од 1992. године) и у поређењу са стопом из 2019. године (-8%) повећан је за 0,1%. Очекивани животни век у 2024. години ³износио је 72,30 година за мушкарце и 77,49 година за жене, што је и даље 5–10 година испод просека Европске уније. У поређењу са пописом из 2011. године, просечна старост ⁴становништва повећана је за око 1,9 година. На локалном нивоу, према попису из 2011. године, ЗОШ Шабац је имала 115.884 становника, док први резултати најновијег ажурирања података ⁵показују пад на 104.141 становника, што је смањење од око 11.743 становника. У поређењу са 2002. годином (122.893 становника), пад је још израженији.

Територија локалне самоуправе Шапца састоји се од 52 насеља, од којих је само Шабац градско насеље. Градско становништво чини око 48% (док је остатак рурално). Подручје је демографски подељено на развијенији северни део (град и већа приградска насеља) и јужни део са мањим, демографски осетљивим насељима. У приградским насељима (Мајур, Јевремовац, Поцерски, Причиновић, Јеленча и Мишар), уочен је процес просторног и функционалног повезивања са градом.

Негативни демографски трендови (ниска стопа наталитета и емиграција) довели су до смањења броја становника у већини насеља, изузев неких приградских зона. Према процени из средине 2025. године (104.141 становника), укупно смањење у односу на 2011. годину (116.307 становника) је око 10,5%.

Демографска структура показује приближно уравнотежен однос градског и сеоског становништва (48:52), као и полну структуру (46% мушкараца и 54% жена). Стопа наталитета је у опадању и у 2021. години износила је 8,9‰, што је испод националног просека (9,1‰). Просечна старост становништва је 43,1 година у градским и 41,1 у сеоским подручјима, а индекс старења је 140,1, што указује на изражен процес старења становништва.

Очекивани животни век у Шапцу је 72,15 година за мушкарце и 77,17 година за жене, што је приближно на нивоу националних вредности, али и даље испод стандарда Европске уније.

Социјално укључивање и социјална заштита

² Ажурирање Статистичког завода 01.07.2025.

³ Ажурирање Статистичког завода 20.11.2024.

⁴ Ажурирање Статистичког завода 01.07.2025.

⁵ Ажурирање Статистичког завода 01.07.2025.

Просечна нето плата по запосленом на територији локалне самоуправе Шабац, према последњем ажурирању ⁶, износи 95.703 динара, што је за 5,1% више од просека округа (91.084) и 12,6% ниже од просека РС (109.462).

ЈЛС Шабац има широк спектар права и услуга из социјалне заштите, које обезбеђује својим грађанима. Из године у годину се повећава износ буџетских средстава који се опредељује за услуге социјалне заштите, из разлога увођења нових услуга, тако да „листе чекања“ не постоје дуго и не обухватају већи број корисника.

Стратегија развоја урбаног подручја Града Шапца предвиђа припрему услова за развијање услуге становање уз подршку за одрасла лица са инвалидитетом.

Зоне са израженим социјалним проблемима су неформална ромска насеља, којих на територији урбаног насеља има 36. Проблеми се огледају у нерешеним имовинско-правним односима, те недостатку инфраструктурних прикључака, као и немогућности пријављивања на конкретној адреси и самим тим немогућности остваривања права из домена социјалне заштите

Социјална заштита организована је у оквиру Центра за социјални рад и Геронтолошког центра. Геронтолошки центар располаже са 230 лежаја, пружа услуге геронтолошког клуба. CARITAS Шабац од 2015. године поседује лиценцу за пружање услуге помоћи у кући. У Шапцу постоје и бројна удружења грађана која се баве унапређењем квалитета и услова живота социјално угрожених група становништва. Постоји велика потреба за услугама и објектима социјалне инфраструктуре. У првом реду то су услуге лични пратилац детета за децу са сметњама у развоју и дневни боравак за лица са менталним сметњама и интелектуалним потешкоћама. Због константног старења становништва неопходно је проширење услуга социјалне заштите за старе. Један од видова морали би бити дневни боравци за ову популацију. Такође, према подацима Центра за социјални рад "Шабац", недостајући је и објекат прихватилишта за хитне интервенције. Шабац је једно од ретких урбаних насеља које такав објекат не поседује. При тренутном збрињавању деце, старих, особа са инвалидитетом, жртава насиља и сл., не постоји адекватан објекат у те сврхе па се контактирају прихватилишта других урбаних насеља, који најчешће немају капацитета или се те услуге додатно наплаћују. За кориснике система социјалне заштите којима је потребна интензивнија подршка, попут особа са инвалидитетом и особа са сметњама, неопходни су објекти социјалног становања уз подршку.

Здравствене установе на територији ЈЛС су: Здравствени центар Шабац, који обухвата Дом здравља и Општу болницу, Апотекарска установа Шабац (надлежна за ЈЛС Шабац, Богатић, Владимирци и Коцељева) и Завод за јавно здравље Шабац. Мрежа објеката примарне здравствене заштите Дома здравља Шабац обухвата 33 здравствене амбуланте у урбаном (4) и приградским и сеоским насељима⁷ (29). Недостаје здравствени кадар. Приватни сектор је централизован у центру урбаног насеља, али не постоје тачни подаци о проценту здравствених потреба које задовољава. Постоји организовани јавни превоз до суседног места за садржаје здравствене заштите који не постоје у Шапцу, али не и специјализовани превоз за старије и слабо покретне кориснике услуга здравствене заштите.

У периоду 2024-2025.г., у оквиру развоја Шапца као „AGE Friendly“ заједнице, Град Шабац је определио финансијска средства и обезбедио објекат на подручју Летњиковца

⁶ Ажурирање Статистичког завода 25.02.2026.

⁷ Здравствене амбуланте у насељима Мајур, Дреновац, Шеварице, Табановић, Мачвански Причиновић, Слечевих, Штитар, Рибари, Петловача, Петковица, Прњавор, Змињак, Липолист, Бела Река, Дуваниште, Добрић, Богосавац, Јевремовац, Варна, Грушић, Десић, Криваја, Букор, Горња Врањска, Орид, Летњиковац, Јеленча, Заблаће и Волујац.

за успостављање Центра међугенерациске солидарности и сарадње. AGE+ пројекат опремио је Центар и „Сениор стазу“ са 10 тачака за активацију учесника међу којима је и тачка где се налази обновљени летњиковац у својству летње учионице. Оперативно спровођење активности и брига о објекту поверено је Центру за стручно усавршавање, који је ову област интегрисао у свој програм рада и Статут.

Истовремено, Град наставља активности као корисник пројекта AGE+ 2.0, кроз који се обезбеђује финансирање додатних програма и иницијатива усмерених на унапређење квалитета живота старијих суграђана, јачање међугенерациске сарадње и развој услуга у заједници.

Овим приступом обезбеђује се континуитет и одрживост мера у области активног и здравог старења, уз повезивање институционалне подршке и пројектних активности на локалном нивоу.

SWOT анализа положаја старијих у локалној заједници –Град Шабац

Формирана радна група за унапређење положаја старијих у локалној заједници коју су чинили представници различитих институција и организација које у фокусу имају рад са старијим особама, у току 2024.г., на радним састанцима, дефинисала је положај старијих особа на подручју града Шапца кроз SWOT анализу.

Снаге(предности)

Положај старијих особа у Шапцу карактерише релативно развијен систем подршке, заснован на традиционално присутној друштвеној емпатији и свести о значају социјалне бригае. Град располаже широким спектром услуга социјалне заштите, укључујући помоћ у кући, бригу о менталном здрављу и елементе палијативне заштите, уз континуитет у њиховом пружању. Посебна вредност је развијена сарадња са организацијама цивилног друштва и значајно учешће волонтера.

Институционални оквир је додатно ојачан развијеном мрежом здравствених, образовних, културних и спортских установа, као и добром међусекторском сарадњом. Локална самоуправа препознаје потребе старијих, укључујући и особе са инвалидитетом, док сами старији показују висок ниво мотивације, знања и спремности за друштвено ангажовање. Организованост кроз удружења, клубове и секције, као и међусобна сарадња пензионерских организација, додатно доприносе њиховој друштвеној укључености и осећају вредности.

Слабости(недостаци)

Упркос постојећим капацитетима, уочљиви су бројни изазови. Недовољна информисаност јавности и младих о положају старијих, као и ограничена дигитална писменост ове популације, утичу на њихову социјалну изолованост. Посебно су угрожени старији у руралним подручјима, где су изражени усамљеност, пасивност и отежан приступ услугама.

Систем здравствене и социјалне заштите суочава се са недостатком кадрова, недовољним капацитетима и неједнаком доступношћу услуга. Недостају специјализовани облици подршке, као што су превоз за старије, довољан број установа за збрињавање

непокретних лица, као и адекватна психолошка подршка. Постојеће услуге, попут помоћи у кући, нису довољно доступне свим корисницима.

Материјални положај пензионера је неповољан, што додатно утиче на квалитет живота. Такође, уочава се низак степен укључености старијих у процесе доношења одлука, као и недовољно развијени капацитети удружења и њихова ограничена подршка од стране локалне самоуправе.

Могућности(потенцијали)

Постоји значајан простор за унапређење положаја старијих кроз развој иновативних услуга и повећање буџетских издвајања за социјалну заштиту. Јачање видљивости добрих пракси, као и унапређење информисања путем медија и дигиталних платформи, може допринети већој укључености старијих у друштвени живот.

Развој приватног сектора у области услуга (домови за старе, здравствене и образовне установе), као и даље јачање волонтеризма и међусекторске сарадње, представљају значајан потенцијал. Посебно је важно унапређење доступности социјалних, здравствених, образовних, културних и спортско-рекреативних садржаја прилагођених старијима.

Додатне могућности укључују развој програма едукације, радионица, радне терапије и хоби активности, као и увођење мултидисциплинарног приступа у раду са старијима. Јачање међугенерациске сарадње, укључивање привредних субјеката и веће учешће самих старијих у креирању политика доприносе одрживом побољшању њиховог положаја.

Анкета „ШАБАЦ-Упитник за градове и заједнице прилагођение старосној доби (АФЦЦQ)”-2025.г.

Током 2025. године у циљу анализе стања на подручју града Шапца и израде Локалног акционог плана за 2026 и 2027 годину спроведено је истраживање. Анкета носи назив „ШАБАЦ-Упитник за градове и заједнице прилагођение старосној доби (АФЦЦQ)” и садржи различита питања чији је циљ да се разумеју положај и потребе старијих становника у локалној заједници.

- Обухвата демографске податке (пол, година рођења, образовање, подручје становања, број година живота у Шапцу, тип становања, са ким испитаник живи).
- Садржи питања о здрављу и нези (хронична обољења, коришћење помагала за кретање, кућна нега, пружаоци неге).
- Питања процењују благостање, самосталност и социјалну подршку (љубав и пажња, бриге о будућности, осећај вредности, задовољство, независност).
- Постоје целине које се односе на приступачност становања и окружења, друштвене активности, поштовање и укљученост, комуникацију и информисање, подршку заједнице и здравствену заштиту, јавну инфраструктуру и финансијску ситуацију.
- Многа питања су у формату једног избора или матрица за оцењивање, а укључена су и отворена питања за детаљније одговоре.

Анализа анкете коју је попунило 197 становника гртада Шапца указује на следеће:

Демографија: Већину испитаника чине жене (54,4%), са широким распоном образовних нивоа, при чему је најзаступљеније средње образовање (48,42%).

Становање: Готово сви испитаници живе у сопственим домовима (98,96%).

Социјална подршка: 22,56% испитаника прима помоћ у кући, углавном од чланова породице. Око 44% наводи да има бар једно хронично здравствено стање.

Благостање: Већина испитаника се осећа вољено и цењено – 45,55% каже да прима много љубави и пажње, док се 48,97% осећа вредновано кроз своје активности.

Самосталност: 63,21% испитаника наводи да је потпуно самостално у свакодневном животу.

Приступачност: Већина сматра да су њихови домови приступачни, али су јавни простори и продавнице мање приступачни за особе које користе помагала за кретање (просечне вредности испод нуле).

Друштвена укљученост: Многи се осећају поштовано у друштву, али део испитаника ипак доживљава коментаре или дискриминацију на основу година.

Финансијска ситуација: Многи испитаници се суочавају са финансијским потешкоћама, што се види кроз негативне просечне оцене у вези са довољности прихода и осећајем финансијске сигурности.

Подршка заједнице: Приступ услугама неге и информацијама је на средњем нивоу, уз простор за унапређење доступности и информисаности.

Ови резултати указују на снаге у области самосталности и социјалне подршке, али и на изазове у приступачности јавних простора, финансијској сигурности и доступности услуга у заједници.

3. ИД КАРТА СОЦИЈАЛНИХ УСЛУГА ГРАДА ШАПЦА

организације	Област деловања	Кратак опис	Контакт
Центар за социјални рад „Шабац“	Социјална заштита	Јавна установа за остваривање права и услуга социјалне заштите; рад са децом, одраслима и старијима	Мачванска 76 csrsa@csrsabac.org.rs www.csrsabac.org.rs 015/344-462
Геронтолошк и центар Шабац	Социјална заштита	Институционални и ванинституционални смештај и брига о	Мишарских јунака бб, Јеленча sabacgc.ust@mirzs.gov.rs www.gerontoloskicentarsabac.rs 015/380-871

организације	Област деловања	Кратак опис	Контакт
		старијима; геронтолошки клуб	
Хумано срце Шапца	Социјална заштита	Хуманитарна помоћ угроженима; предах смештај за децу са сметњама у развоју	Николе Тесле 19 humanosrcesarca@gmail.com www.humano-srce.com 015/392-452
Caritas Шабац	Социјална заштита	Помоћ у кући, дневни боравак, становање уз подршку, социјално предузетништво	Кнеза Лазара 1 secretariat@caritas-sabac.rs www.caritas-sabac.com 069/306-5466
ПРИМУС	Социјална/здравствена заштита	Подршка осетљивим групама, људска права, социјални програми	7. oktobra br.1, Jevremovac prica@primus.rs https://primus.rs/ 015 386 297
УГ „Лига за здравље“	Јавно здравље	Едукација, превенција, подршка угроженим групама	Патријарха Павла 10/2 ugligazazdravlje@gmail.com 064/046-8075
Градско удружење пензионера Шапца	Старији	Заштита права пензионера, друштвене и културне активности	Краљице Марије 13 udrpenzionerasa@mts.rs 015/353-608
Организација инвалида рада Шабац	Социјална заштита	Подршка особама са инвалидитетом, радионице и социјална инклузија	Краљице Марије 13 invalidiradasabac@mts.rs 015/329-309
Дом здравља „Др Драга Љочић“	Примарна здравствена заштита	Општа медицина, патронажа, кућно лечење, специјалистичке службе	Попа Карана 2 infodz@dzsabac.org.rs www.dzsabac.org.rs 015/363-375
Општа болница „Др Лаза Лазаревић“	Секундарна здравствена заштита	Болничко лечење и специјалистичке услуге	Попа Карана 4 opstabolnicasabac@mts.rs www.bolnica015.org.rs 015/363-300
РФ ПИО – филијала Шабац	Пензијско осигурање	Остваривање права из ПИО система	Војводе Мишића 9 www.pio.rs 015/362-902
Јавни превоз („Дуга“)	Саобраћај	Бесплатан превоз за лица 65+ у градском и приградском саобраћају	Весе Исаиловиц 35,Петловача www.duga.rs 015/334-744
Црвени крст Шабац	Хуманитарни рад	Помоћ угроженима, здравствена едукација, добровољно давање крви	Мачванска 76 sabac@redcross.org.rs www.redcross.org.rs 015/344-461
Удружење паралегичара	Социјална заштита	Психосоцијална подршка, персонална асистенција	Војводе Бране 2 udruzenjeparaplegicarasabac@gmail.com

организације	Област деловања	Кратак опис	Контакт
Удружење жена „Љиљан“	Старији / жене	Подршка женама старије доби, хуманитарне активности	www.upsabac.rs 015/352-873 Шабач udrzenagradasapcalj@gmail.com 064/814-6055
Тренинг центар Шабац	Образовање	Обуке, вештине, повремени програми за старије	Николе Тесле 1 training.centar.sabac@gmail.com www.trainingcentarsabac.com 015/390-241
Удружење „Калиновац“	Социјална заштита	Рурални развој, активирање старијих, етно активности	Светосавска 13, Метковић kalinovac.cer@gmail.com www.kalinovac.rs 063/304-207

4. ПРЕПОРУКЕ ИЗ ИЗВЕШТАЈА О РОДНОЈ АНАЛИЗИ

Истраживање у оквиру пројекта AGE+ показује да се жене у Србији, упркос формалном напретку у области родне равноправности, и даље суочавају са вишеструким структурним и друштвеним неједнакостима, посебно у старијем животном добу.

Налази указују да старије жене чешће трпе последице родних стереотипа, што се огледа у већем оптерећењу неплаћеним радом, ограниченом приступу услугама и смањеном учешћу у јавном и друштвеном животу. Иако постоји законски оквир за родну равноправност, његова примена је недоследна, а механизми контроле и санкционисања су слаби, посебно у приватном сектору. Цивилно друштво доприноси унапређењу положаја жена, али са ограниченим ресурсима.

Постизање стварне родне равноправности захтева јачу институционалну сарадњу и доследно спровођење политика на свим нивоима. У том контексту, програм AGE+ се оцењује као родно осетљив и потенцијално трансформативан, јер:

- уважава различите потребе жена и мушкараца,
- доприноси промени штетних родних норми,
- промовише равноправност и учешће у одлучивању,
- подстиче промене у односима моћи.

Истраживање спроведено у четири општине у Србији, укључујући Шабац, показује да је неопходно прилагођавање интервенција локалним специфичностима и јачање родно одговорних политика у раду са старијим лицима.

Кључне препоруке су следеће:

1. Подизање свести о родној равноправности

Потребно је континуирано информисање и едукација свих актера (институције, удружења, старије особе), кроз радионице, јавне расправе и медијске кампање, уз сузбијање стереотипа.

2. Родно трансформативни приступ

Све пројектне активности треба да буду родно осетљиве, са равноправним учешћем жена и мушкараца у одлучивању (најмање 50% жена), као и са фокусом на промену неједнаких односа моћи.

3. Интерсекционални приступ

Посебну пажњу треба посветити рањивим групама старијих лица (особе са инвалидитетом, жене из руралних средина, етничке мањине), уз прилагођене мере подршке.

4. Оснаживање старијих жена

Потребно је јачање информисаности, приступа правима и услугама, као и развој програма подршке и едукације, уз укључивање мушкараца у процесе подршке.

5. Јачање локалних партнерстава

Неопходно је умрежавање институција, цивилног сектора и заједнице ради унапређења услуга и доследне примене родно одговорних политика.

5. ЦИЉ ЛОКАЛНОГ АКЦИОНОГ ПЛАНА ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ ПОЛОЖАЈА СТАРИЈИХ У ЛОКАЛНОЈ ЗАЈЕДНИЦИ

Општи циљ Локалног акционог плана за унапређење положаја старијих лица је **побољшање квалитета живота, опште добробити и социјалне укључености старијих у локалну заједницу.**

Овај циљ је у потпуности усклађен са:

- циљевима **Стратегије развоја урбаног подручја града Шапца до 2030. године**, који се односе на унапређење друштвеног благостања и социјалне инклузије,
- као и са **Стратегијом активног и здравог старења у Републици Србији (2024–2030)**, чији је општи циљ активна и здрава укљученост лица старијих од 65 година у све друштвене области.

Локални акциони план представља инструмент имплементације националних и локалних стратешких приоритета, уз прилагођавање специфичностима локалне заједнице.

РЕЛЕВАНТНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ И МЕРЕ

1. Стратегија активног и здравог старења у РС (2024–2030)

Општи циљ:

Активна и здрава укљученост лица 65+ у друштвени живот.

Кључни посебни циљеви и мере:

- **Повећање информисаности и смањење стереотипа**
  - промена друштвених ставова о старењу
  - јачање међугенерациске солидарности
- **Приступачност јавним услугама**
  - унапређење јавног превоза у руралним подручјима

- примена принципа „дизајн за све“ у јавним објектима
- **Целоживотно учење, култура и спорт**
  - развој образовања и припреме за пензију
  - доступност културних и спортских садржаја
  - промоција активног и здравог старења
- **Волонтеризам старијих**
  - јачање волонтерских програма у локалној заједници
- **Здравствена и социјална заштита**
  - унапређење палијативне и социјалне неге
  - јачање капацитета стручњака и служби
  - превенција насиља и подршка жртвама

2. Стратегија развоја урбаног подручја града Шапца до 2030.

Општи циљ:

Унапређење друштвеног благостања.

Релевантни посебни циљеви:

- **Социјална инклузија и услуге**
  - развој социјалне инфраструктуре и услуга
  - интегрисано становање и подршка у заједници
  - унапређење услуга за рањиве групе
- **Здравство**
  - доступност и квалитет здравствених услуга
  - развој интегрисаних здравствено-социјалних услуга
- **Образовање и целоживотно учење**
  - унапређење доступности образовања за све узрасте
- **Култура и спорт**
  - доступност културних садржаја
  - развој спортско-рекреативне инфраструктуре
- **Међугенерациска сарадња и млади**
  - подстицање волонтеризма и активног учешћа у заједници

ЗАКЉУЧАК

Локални акциони план за унапређење положаја старијих лица представља оперативни оквир који повезује националне и локалне стратегије, са фокусом на:

- социјалну укљученост,
- здраво и активно старење,
- доступност услуга,
- међугенерациску солидарност,
- и унапређење квалитета живота старијих у локалној заједници.

6. ПРИНЦИПИ ЛАПС-а

У спровођењу активности ЛАПС-а учествују све релевантне институције и организације које у оквиру својих програма и надлежности обухватају циљну групу старијих особа на територији града Шапца.

Реализација активности заснива се на следећим принципима:

- **Принцип партнерства и сарадње** – активности се заснивају на заједничком планирању, реализацији и праћењу, уз укључивање релевантних стручњака и заједничко финансирање у складу са могућностима партнера.
- **Принцип поштовања хоризонталних ЕУ стандарда** – у свим фазама спровођења активности обезбеђује се поштовање принципа одрживог развоја, заштите животне средине, једнаких могућности, недискриминације и родне равноправности, уз уважавање родно специфичних потреба.
- **Принцип континуираног информисања** – успоставља се редовна размена информација између институција и организација које раде са старијим лицима, ради благовременог информисања о потребама и планираним активностима.
- **Принцип међугенерациске солидарности** – активности се, где год је могуће, реализују кроз сарадњу различитих генерација, у циљу узајамне користи и јачања друштвене кохезије.
- **Принцип самопомоћи** – подстиче се активна улога корисника у заједници, уз развој међусобне подршке и солидарности међу старијим лицима.
- **Принцип самоодговорности** – сваки учесник има одговорност за сопствени допринос у оквиру заједничких активности, уз јачање личне иницијативе и ангажовања.
- **Принцип праведности** – сви учесници се третирају једнако, без дискриминације, уз обезбеђивање фер и равноправног приступа услугама и активностима.
- **Принцип солидарности** – развија се мрежа узајамне подршке између институција, организација и појединаца, са циљем унапређења положаја старијих у локалној заједници.

7. ПЛАНИРАНЕ АКТИВНОСТИ ЛАПС-а ЗА ПЕРИОД 2026–2027. ГОДИНЕ

Локални акциони план представља инструмент имплементације стратешких приоритета кроз конкретне мере и активности на нивоу локалне заједнице.

1. Мера: Повећање информисаности и смањење стереотипа о старењу

Повезане активности:

- Израда и праћење реализације Локалног акционог плана са препорукама из родне анализе
- Провера и допуна базе контаката / мреже актера

- Активности сензибилизације привредних субјеката и институција
- Заговарачке активности за унапређење положаја старијих у локалној заједници међу различитим привредним и другим субјектима
- Признање/Захвалница за изузетну посвећеност и допринос међугенерациској солидарности, активном старењу и унапређењу квалитету живота старијих

2. Мера: Унапређење доступности услуга и инфраструктуре

Повезане активности:

- Континуирана доступност бесплатног јавног превоза за старије
- Унапређење доступности спортско-рекреативних садржаја
- Завршетак Центра међугенерациске солидарности и сарадње

3. Мера: Подстицање активног и здравог старења

Повезане активности:

- Реализација активности Клуба (здравље, спорт, едукација, креативне радионице)
- Едукативне активности и студијске посете
- Унапређење спортско-рекреативних садржаја

4. Мера: Развој међугенерациске сарадње и волонтеризма

Повезане активности:

- Почетак кориштења простора у Центру међугенерациске солидарности од стране различитих организација које провеоде активности са и за старије и међугенерациске активности
- Реализација активности Клуба кроз волонтерске активности сениора
- Развој програма рада Центра и програма међугенерациске сарадње
- Сензибилизација актера за међугенерациску солидарност и сарадњу

5. Мера: Унапређење здравствене и социјалне заштите

Повезане активности:

- Радионице о менталном здрављу и превенцији болести
- Јачање капацитета кроз едукације и студијске посете
- Укључивање препорука из родне анализе у планирање услуга и других сродних студија са посебним нагласком на рурална подручка

6. Мера: Јачање институционалне сарадње и управљања

Повезане активности:

- Оснаживање чланова Савета за унапређење положаја старијих за реализацију програма и сарадња са Ресурс центром
- Израда програма рада Савета
- Умрежавање актера (база контаката)

- Унапређење капацитета за активности повезане са чланством у мрежама градова
- Развој града Шапца као града модела „AGE Friendly“ града на националном и регионалном нивоу

ЗАКЉУЧНО ПОВЕЗИВАЊЕ

Овако дефинисане мере и активности обезбеђују директну везу између:

- стратешких циљева (националних и локалних),
- конкретних интервенција (активности 1–12),
- и очекиваних резултата у области унапређења положаја старијих.

Ова структура омогућава јасно праћење реализације, мерење резултата и ефикасно управљање ЛАПС-ом.

Координација активности

Координацију спровођења активности и редовно информисање свих партнера и заинтересованих страна врши **Тренинг центар Шабац**, који делује у оквиру **Центра за стручно усавршавање Шабац**.

8. ПЛАН КОМУНИКАЦИЈЕ 2026-2027

У циљу унапређења информисаности јавности о процесу старења, положају старијих лица, као и мерама и активностима за унапређење њиховог положаја, израђен је План комуникације који дефинише кључне догађаје, циљне групе и канале комуникације.

Бр.	Назив активности / догађаја	Период	Основна порука	Учесници / носиоци	Начин комуникације
1	Презентација мера ЛАПС-а за 2026. годину	I квартал 2026.	Представљање планираних мера и начина реализације	Град Шабац, Савет, AGE+ пројектни тим	Локални медији (писано/усмено), Facebook странице (AGE+ и др.), веб сајт Града Шапца и Тренинг центра
2	Презентација појединачних мера ЛАПС-а – позиви за учешће	Током 2026.	Информисање и позив потенцијалним корисницима	Град Шабац, Савет, AGE+ пројектни тим	Локални медији, Facebook странице, веб сајтови
3	Презентација резултата појединачних	Током 2026.	Приказ резултата, укључујући	Град Шабац, Савет,	Локални медији, Facebook, веб сајтови

Бр.	Назив активности / догађаја	Период	Основна порука	Учесници / носиоци	Начин комуникације
	мера / активности		индикаторе родне равноправности	AGE+ пројектни тим	
4	Презентација резултата ЛАПС-а за 2026. годину	IV квартал 2026.	Свеобухватни резултати и ефекти спроведених мера	Град Шабац, Савет, AGE+ пројектни тим	Локални медији, Facebook, веб сајтови
5	Презентација мера ЛАПС-а за 2027. годину	I квартал 2027.	Представљање планираних мера и активности	Град Шабац, Савет, AGE+ пројектни тим	Локални медији, Facebook, веб сајтови
6	Презентација појединачних мера – позиви за учешће	Током 2027.	Позив корисницима и партнерима за учешће	Град Шабац, Савет, AGE+ пројектни тим	Локални медији, Facebook, веб сајтови
7	Презентација резултата појединачних мера / активности	Током 2027.	Приказ резултата и ефеката мера	Град Шабац, Савет, AGE+ пројектни тим	Локални медији, Facebook, веб сајтови
8	Презентација резултата ЛАПС-а за 2027. годину	IV квартал 2027.	Завршни резултати и анализа ефеката	Град Шабац, Савет, AGE+ пројектни тим	Локални медији, Facebook, веб сајтови
9	Континуирано извештавање о раду Савета	2026–2027.	Транспарентност, праћење резултата и информисање јавности	Град Шабац, Савет, AGE+ пројектни тим	Локални медији, Facebook, веб сајтови

Напомена:

Све комуникационе активности спроводе се уз уважавање принципа транспарентности, доступности информација, родне равноправности и активног укључивања старијих лица у процесе информисања и одлучивања.

9. САВЕТ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ ПОЛОЖАЈА СТАРИЈИХ У ЛОКАЛНОЈ ЗАЈЕДНИЦИ

Надлежност за координацију, реализацију и мониторинг провођења локалног акционог плана припада Савету за унапређење положаја старијих у локалној заједници (у даљем тексту „Савет“) који је образован на седници Градског већа града Шапца, 09.04.2025.г. у следећем саставу:

1. члан Градског већа града Шапца задужен за социјална питања, Јасмина Станковић, председник Савета
2. најстарији одборник у актуелном сазиву Скупштине града Шапца –Сретен Радовановић
3. представник Удружења пензионера града Шапца,председник Јелена Којић
4. представник Удружења инвалида рада и инвалидских пензионера града Шапца,председник Мирослава Савковић
5. представник Геронтолошког центра Шабац, директор Игор Бајић
6. представник Центра за социјални рад Шабац, директор Катарина Матић
7. представник удружења грађана који се бави проблемима старијих особа на руралном подручју, Новка Марковић

Задаци Савета за унапређење положаја старијих у локалној заједници су :

- 1) разматра питања старења, друштвеног и економског положаја старих лица, могућности коришћења њихових радних и стваралачких потенцијала и учешћа у развоју друштва, привредном и јавном животу града Шапца;
- 2) покреће одговарајуће иницијативе за унапређење сарадње са градским органима, стручним, хуманитарним и струковним организацијама и удружењима ради побољшања квалитета живота у старости;
- 3) подстиче и укључује све релевантне чиниоце да на свим нивоима делују у циљу стварања бољих могућности за активно старење;
- 4) подстиче остваривање ефикасне подршке и сарадње између различитих старосних група, како би заједнички осмислили иновативна решења за подизање квалитета живота старијих особа;
- 5) разматра питања унапређења научних и стручних дисциплина у области геронтологије, односно у области бриге о старијима;
- 6) покреће иницијативе за измене и допуне прописа који регулишу питања од значаја за социјалну сигурност и квалитет живота у старости;
- 7) предлаже унапређивање и усмеравање регионалне и међународне сарадње у овој области;

8) заузима ставове, даје мишљења и кроз препоруке предлаже одговарајућа решења за предузимање одговарајућих мера које доприносе остваривању унапређења у области геронтологије;

9) прати стања у области остваривања циљева социјалне заштите старијих на подручју града Шапца;

10) оцењује ефекте предузетих мера и о томе обавештава Градско веће;

11) иницира и подржава различите програме и активности у области старости и старења и њихову имплементацију у друштву, привредном и јавном сектору на подручју града Шапца.

10. ЗАКЉУЧАК

Локални акциони план за унапређење положаја старијих у локалној заједници (ЛАПС) представља кључни инструмент системског и координисаног деловања града Шапца у области активног и здравог старења. Уз подршку Савета за унапређење положаја старијих и сарадњу свих релевантних институција, организација и цивилног сектора, поставља се основ за дугорочно унапређење квалитета живота старијих суграђана.

Спровођењем планираних мера и активности, град тежи развоју инклузивног, приступачног и солидарног окружења које препознаје потребе старијих и омогућава њихово активно учешће у друштвеном животу. Посебан фокус ставља се на унапређење доступности услуга, јачање међугенерациске сарадње, као и бољу информисаност и укљученост старијих у процесе доношења одлука.

Интегрисањем родне перспективе и принципа једнаких могућности, ЛАПС доприноси смањењу неједнакости и оснаживању посебно рањивих група, укључујући старије жене. Подстицањем међугенерациске солидарности и активног старења, овај план не само да унапређује положај старијих, већ и јача социјалну кохезију и одрживи развој локалне заједнице у целини.

Посебно је важно опредељење града Шапца да кроз чланство у глобалним мрежама градова који посебну пажњу посвећују старијима, као и кроз испуњавање критеријума Светске здравствене организације за „age-friendly“ заједнице, систематски унапређује своје политике и праксе. На тај начин, Шабац тежи да се позиционира као пример добре праксе и модел града који активно и одговорно одговара на изазове старења становништва.